

Sygn. akt VII U 1872/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: protokolant sądowy Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 2016 r. w Warszawie

sprawy A. K. (1), A. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania A. K. (1), A. Ś.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 21 października 2015 r. znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że A. Ś. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia

u płatnika składek A. K. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 10 czerwca 2015 roku oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 10 czerwca 2015 roku,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz A. K. (1) i A. Ś. po 180 złotych (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W dniu 23 listopada 2015r. A. K. (1) oraz A. Ś., reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, złożyli za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odwołanie od decyzji z dnia 21 października 2015r., nr (...), zarzucając jej naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędne ich zastosowanie. Odwołujący wnieśli o zmianę skarżonej decyzji oraz ustalenie, że ubezpieczona A. Ś. podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowym i o przyznanie zasiłku macierzyńskiego.

W uzasadnieniu odwołania A. K. (1) i A. Ś. nie zgodzili się ze stanowiskiem organu rentowego, zgodnie z którym łączący ich stosunek zlecenia był pozorny, a w konsekwencji A. Ś. nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie określonym w zaskarżonej decyzji. Skarżący wskazali, że łączący ich stosunek prawny był prawidłowo i skutecznie zawartym stosunkiem zlecenia, w ramach którego A. Ś. świadczyła usługi na rzecz A. K. (1). Wnoszący odwołanie wskazali przy tym, iż umowa zlecenia jest umową konsensualną, odpłatną lub też nieodpłatną. Na dowód istnienia łączącego ich stosunku prawnego A. K. (1) oraz A. Ś. przedłożyli dokumentację w postaci faktur VAT, zaświadczeń o działalności, billingów rozmów

wykonywanych ze służbowego telefonu oraz potwierdzenia wypłaty zasiłku chorobowego (odwołania z dnia 18 listopada 2015r., k. 2 - 3 i 18 - 19 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 23 grudnia 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołań na podstawie art. 447¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wskazał, że A. Ś. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych od dnia 10 czerwca 2015r. z tytułu umowy zlecenia z podstawą wymiaru składek w wysokości 3.500,00 zł, przy czym w momencie zgłoszenia była w zaawansowanej ciąży. W krótkim odstępie czasu od zgłoszenia do ubezpieczenia, tj. 6 sierpnia 2015r., urodziła dziecko i wystąpiła o wypłatę zasiłku macierzyńskiego. Z uwagi na krótki okres pomiędzy zgłoszeniem do ubezpieczeń i urodzeniem dziecka Zakład wszczął postępowanie wyjaśniające. W jego toku A. K. (1) i A. Ś. nie przedstawili wiarygodnych dowodów świadczących o faktycznym wykonywaniu umowy zlecenia przez A. Ś.. Strony przedstawiły jedynie kopię dokumentów kadrowych, podatkowych i ubezpieczeniowych, nie złożyły zaś żadnych dowodów potwierdzających wykonywanie przez A. Ś. umowy zlecenia. Brak jest również świadków mogących potwierdzić, iż między stronami istniał stosunek zlecenia.

Wskazane okoliczności, zdaniem organu rentowego, dają podstawy do stwierdzenia, że umowa zlecenia zawarta między A. K. (1) i A. Ś. została zawarta jedynie dla pozorów w rozumieniu art. 83 k.c. i z naruszeniem zasad współzycia społecznego w rozumieniu art. 58 § 2 k.c., jedynie w celu uzyskania świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z tych względów Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał, że skarżona decyzja stwierdzająca, że A. Ś. nie podlega od dnia 10 czerwca 2015r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu świadczenia usług na podstawie umowy zlecenia u płatnika A. K. (2), została wydana prawidłowo (odpowiedź na odwołanie z 23 grudnia 2015r., k. 30-31 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. K. (1) od kilkunastu lat prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...). W ramach prowadzonej działalności gospodarczej świadczy usługi sprzedaży paliw innym podmiotom. Sprzedaż odbywa się w sposób bezpośredni poprzez transport paliwa zamawiającej firmie zgodnie ze zleceniem (zeznania A. K. (1) - płyta CD z nagraniem rozprawy z dnia 18 marca 2016r., k. 58 a.s.).

A. K. (1) w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą zatrudnia osoby na umowy zlecenia. Od około 9 lat ma stałego pracownika, E. O., który jest zatrudniony na pół etatu na stanowisku kierowcy. Pracą biurową A. K. (1) zajmował się sam (zeznania A. K. (1) - płyta CD z nagraniem rozprawy z dnia 18 marca 2016r., k. 58 a.s.).

A. Ś. przed zawarciem umowy zlecenia z A. K. (1) była zatrudniona w (...) Spółdzielni (...) w L. na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony od 28 września 2013r., na stanowisku kierownika sklepu. Z dniem 13 marca 2015r. pracodawca rozwiązał z A. Ś. umowę o pracę bez wypowiedzenia na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p., argumentując swoją decyzję ciężkim naruszeniem obowiązków pracowniczych (świadczenie pracy, k. 43 a.s., umowa o pracę z (...) z 1 kwietnia 2014r., k. 32 a.r., zeznania A. Ś. - płyta CD z nagraniem rozprawy z dnia 18 marca 2016r., k. 58 a.s., kopia wyroku z dnia 21 grudnia 2015r., k. 91-101 a.s.).

W dniu 12 marca 2015r. A. Ś. była w 22 tygodniu ciąży (karta ciąży A. Ś. - koperta, k. 77 a.s.)

A. Ś. odczuwała silny stres związany z rozwiązaniem z nią umowy o pracę przez (...) Spółdzielnię (...) w L., była w szoku i czuła się pokrzywdzona. Z tych przyczyn od dnia 13 marca 2015r. stała się niezdolna do pracy, co trwało do dnia 9 czerwca 2015r. (zeznania A. Ś. - płyta CD z nagraniem rozprawy z 18 marca 2016r., k. 58 a.s. i rozprawy z 11 maja 2016r., k. 104 a.s., zaświadczenia lekarskie: z 12 marca 2015r., z 24 marca 2015r., z 21 kwietnia 2015r., z 14 maja 2015r. - nieoznaczone karty a.r.).

W dniu 23 marca 2015r. A. Ś. złożyła pozew przeciwko (...) Spółdzielni (...) w L. wnosząc o przywrócenie do pracy na poprzednie warunki pracy i zasądzenie wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy. Sprawa została zakończona

prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 grudnia 2015r., na mocy którego A. Ś. została przywrócona do pracy u w/w pracodawcy (zeznania A. Ś. - płyta CD z nagraniem rozprawy z dnia 18 marca 2016r., k. 58 a.s., kopia wyroku z dnia 21 grudnia 2015r. z uzasadnieniem, k. 91-101 a.s.).

W dniu 10 czerwca 2015r. A. K. (1) zawarł z A. Ś. umowę zlecenia na czas określony do 30 czerwca 2015r., a następnie w dniu 1 lipca 2015r. strony zawarły kolejną umowę zlecenia na czas określony do 31 sierpnia 2015r. i określiły wynagrodzenie na kwotę 3.500,00 zł brutto (umowy zlecenia z dnia 10 czerwca 2015r. oraz 01 lipca 2015r. – nieoznaczone karty a.r.).

A. Ś. i A. K. (1) przed zawarciem umowy zlecenia znali się, ale nie zamieszkiwali razem. A. K. (1) jest ojcem dziecka ubezpieczonej. Zamieszkał wraz z ubezpieczoną, kiedy urodziło się ich dziecko (zeznania A. Ś. oraz A. K. (1) - płyta CD z nagraniem rozprawy z 18 marca 2016r., k. 58 a.s.).

W dniu zawarcia umowy zlecenia A. K. (1) był świadomy stanu zdrowia A. Ś., konsultował się w tej sprawie z R. P., lekarzem ginekologiem prowadzącym ciążę. Cięża odwołującej nie miała wpływu na fakt zawarcia umowy zlecenia. Zlecając jej czynności biurowe do wykonania A. K. (1) uwzględnił posiadane przez A. Ś. doświadczenie biurowe nabyte w pracy na stanowisku kierownika sklepu oraz zaufanie, jakim ją darzył (zeznania A. K. (1) - płyta CD z nagraniem rozprawy z 18 marca 2016r., k. 58 a.s. oraz z rozprawy z 11 maja 2016r., k. 104 a.s.).

W ramach umowy zlecenia A. Ś. świadczyła pracę w siedzibie firmy (...) mieszczącej się w K. przy ul. (...), w domu jednorodzinnym, który jednocześnie stanowi miejsce zamieszkania płatnika składek. W domu znajduje się wydzielona przestrzeń biurowa o powierzchni ok. 15 m², wyposażona w sprzęt biurowy taki jak szafki, biurko, krzesło, komputer, drukarka, skaner oraz artykuły biurowe (zeznania A. Ś. oraz A. K. (1) - płyty CD z nagraniem rozprawy z 18 marca 2016r., k. 58 a.s. oraz z rozprawy z 11 maja 2016r., k. 104 a.s.).

Na podstawie umowy zlecenia A. Ś. zobowiązała się do świadczenia na rzecz A. K. (1) usług związanych z pracą biurową. Zakres obowiązków A. Ś. został określony ustnie. Odwołująca zajmowała się wystawianiem faktur, do czego została upoważniona przez A. K. (1). Ponadto odbierała i nadawała korespondencję na pocztę, odbierała oraz pisała e-maile, była osobą kontaktową w ramach prowadzonej przez A. K. (1) działalności, udzielała informacji klientom oraz przekazywała wiadomości A. K. (1). Oprócz powyższych czynności odwołująca sporządzała zestawienia faktur oraz zajmowała się kontaktem z pełnomocnikiem świadczącym usługi obsługi prawnej działalności gospodarczej prowadzonej przez płatnika składek (zeznania A. Ś. oraz A. K. (1) - płyty CD z nagraniem rozprawy z 18 marca 2016r., k. 58 i z rozprawy z 11 maja 2016r., k. 104 a.s., upoważnienie dla A. Ś. do wystawiania faktur, k. 62 a.s., zestawienia faktur, k. 63-70 a.s., faktury podpisane przez A. Ś., k. 6-8 a.s.).

Przed zawarciem umowy zlecenia, czynności wykonywane przez A. Ś. były realizowane osobiście przez A. K. (1). W okresie trwania umowy zlecenia A. K. (1) przebywał przez około miesiąc na zwolnieniu lekarskim i nie był w stanie wykonywać czynności związanych z prowadzeniem biura (zeznania A. K. (1) - płyty CD z nagraniem rozprawy z 18 marca 2016r., k. 58 i z rozprawy z 11 maja 2016r., k. 104 a.s., potwierdzenie wypłaty zasiłku chorobowego dla A. K. (1), k. 63 a.s.).

A. Ś. wykonywała czynności w związku z zawartą umową zlecenia w wymiarze czasu zależnym od potrzeb – czasem było to 6 godzin, a czasem 8 godzin. Zdarzało się, że odwołujący dzwonił do A. Ś. i informował ją o braku konieczności przybycia do biura w danym dniu ze względu na brak czynności do wykonania (zeznania A. Ś. oraz A. K. (1) - płyty CD z nagraniem rozprawy z 18 marca 2016r., k. 58 i z rozprawy z 11 maja 2016r., k. 104 a.s.).

A. Ś. była wielokrotnie widziana w firmie (...) przez jego pracownika E. O.. E. O. często widział A. Ś. przyjeżdżającą do biura A. K. (2) w okresie ostatnich dwóch lat (zeznania E. O. - płyta CD z nagraniem rozprawy z dnia 11 maja 2016r., k. 104 a.s.).

Z tytułu umów zlecenia A. K. (1) wypłacił A. Ś. wynagrodzenie za czerwiec i lipiec 2015r. w wysokości po 2.547,34 zł oraz za sierpień 2015r. w wysokości 728,24 zł (rachunki, k. 26 - 27 i 30 a.r.).

A. Ś. wykonywała obowiązki wynikające z umowy zawartej z A. K. (1) do dnia porodu, tj. do 6 sierpnia 2015r. Po upływie okresu obowiązywania umowy zlecenia A. K. (1) oraz A. Ś. nie byli zainteresowani jej przedłużeniem. Po urodzeniu dziecka odwołująca zamieszkała u A. K. (1) i nadal nieformalnie pomagała mu w pracach biurowych, wspomagając go w takich czynnościach jak nadawanie i odbieranie korespondencji na poczcie czy wystawianie faktur w domu (zeznania A. K. (1) - płyty CD z nagraniem rozprawy z 18 marca 2016r., k. 58 i z rozprawy z 11 maja 2016r., k. 104 a.s., karta informacyjna leczenia szpitalnego – karta ciąży A. Ś., k. 77 a.s.).

Pismem z dnia 14 września 2015r. (doręczonym odpowiednio 16 i 19 września 2015r.) odwołujący zostali poinformowani przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. Inspektorat w W. o wszczęciu z urzędu postępowania wyjaśniającego w sprawie ustalenia okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz podstawy wymiaru składek A. Ś. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek A. K. (1) (zawiadomienie o wszczęciu postępowania wyjaśniającego wraz z potwierdzeniami odbioru – k. 5-6v a.r.).

Po zakończeniu postępowania wyjaśniającego Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał w dniu 21 października 2015r. decyzję nr (...), w której stwierdził, że A. Ś. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek A. K. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 10 czerwca 2015r. (decyzja ZUS z 21 października 2015r., k. 40-43v a.r.).

W dniu 23 listopada 2015r. odwołujący złożyli odwołania od powyższej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (odwołania A. K. (1) i A. Ś., k. 2-3 i 18 – 19 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, w skład którego wchodziły dowody z powołanych dokumentów, dowód z zeznań odwołujących A. K. (1) (minuty: 00:12:29-00:19:51) i A. Ś. (minuty: 00:19:51-00:29:37) oraz dowód z zeznań świadka E. O. (minuty: 00:04:14-00:10:52).

Dowody z dokumentów zostały ocenione jako wiarygodne, gdyż korespondowały ze sobą oraz z osobowymi źródłami dowodowymi i tworzyły spójny stan faktyczny.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka E. O. w całości, gdyż informacje z nich płynące były spójne wewnętrznie oraz z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie. Ponadto w ocenie Sądu zeznania świadka były w pełni obiektywne, co wynikało przede wszystkim z ich treści oraz z faktu, że świadka i odwołujących łączyły jedynie więzy zawodowe.

Jako w pełni wiarygodne Sąd ocenił również zeznania odwołujących. Co prawda odwołujących poza więzami zawodowymi łączą także relacje osobiste, gdyż A. K. (1) jest ojcem dziecka A. Ś., co może nasuwać wątpliwości odnośnie obiektywności zeznań, jednakże w rozpatrywanej sprawie, mając na uwadze sposób składania zeznań, dowody z dokumentów oraz zeznania świadka, Sąd takich wątpliwości nie powziął. A. K. (1) w sposób jasny i precyzyjny przekazał informacje na temat umowy zlecenia łączącej go z A. Ś.. Swobodnie posługiwał się datami związanymi z zatrudnieniem A. Ś., nie miał też problemu ze wskazaniem zakresu obowiązków, jakie wykonywała ubezpieczona. Podobnie Sąd ocenił zeznania ubezpieczonej A. Ś., która jednoznacznie potwierdziła fakty przedstawione przez A. K. (1) dotyczące jej zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia. A. Ś. nie miała przy tym trudności z określeniem zakresu obowiązków, jakie do niej należały w okresie zatrudnienia, precyzyjnie wskazując poszczególne czynności. Nadto, jej zeznania oraz zeznania A. K. (1) były wewnętrznie spójne i korespondowały z dokumentami.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania A. Ś. i A. K. (1) do decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z dnia 21 października 2015r., nr (...), były zasadne i zasługiwały na uwzględnienie.

Spór pomiędzy odwołującymi A. Ś. i A. K. (1) a Zakładem Ubezpieczeń Społecznych koncentrował się wokół stanowiska organu rentowego, zgodnie

z którym odwołujący zawarli umowę zlecenia o charakterze pozornym w rozumieniu

art. 83 k.c. oraz z naruszeniem zasad współzycia społecznego w myśl art. 58 § 2 k.c.,

jedynie w celu uzyskania przez A. Ś. świadczeń pieniężnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Argumentując swoje stanowisko organ rentowy powoływał się

na fakt, że w toku zainicjowanego z urzędu postępowania wyjaśniającego nie zostały przedstawione dowody na faktyczne wykonywanie czynności przez A. Ś.

na rzecz A. K. (1), jak również na okoliczność, że w momencie podpisywania umowy w czerwcu 2015r. A. Ś. była w zaawansowanej ciąży, a ponadto umowa została podpisana z ojcem dziecka, co w ocenie organu rentowego pozostawało nie bez znaczenia w przedmiotowej sprawie.

Wobec stanowiska organu rentowego i w konsekwencji wobec treści zaskarżonej decyzji, zadaniem Sądu było ustalenie, czy stosunek prawny powstały w wyniku zawarcia przez odwołujących w dniu 10 czerwca 2015r. umowy zlecenia, przedłużonej w dniu 1 lipca 2015r. do końca sierpnia 2015r., faktycznie stanowił ważną i skuteczną podstawę zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015r., poz. 121 z późn. zm.), zwaną dalej ustawą systemową, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej „zleceniobiorcami”. W myśl art. 11 ust. 2 osoby takie podlegają również dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu na swój wniosek. Podleganie ubezpieczeniom, zgodnie z brzmieniem art. 13 pkt 2 cytowanej ustawy, w przypadku osób wykonujących pracę nakładczą oraz zleceniobiorców następuje od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Jak stanowi art. 734 § 1 k.c. poprzez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie.

Choć treść przepisu wyraźnie wskazuje czynności prawne, to doktryna i orzecznictwo zgodnie wskazują, iż umowa zlecenia może obejmować również zlecenia na wykonywanie czynności faktycznych. Ponadto zlecenie jest umową konsensualną, a jej essentialia negotii obejmują jedynie określenie czynności, którą przyjmujący zlecenie ma wykonać. Umowa zlecenia należy więc do kategorii umów o świadczenie usług, czyli do wykonywania czynności mieszczących się w zakresie określonym wolą stron. Strony zawierające umowę zlecenia, stosownie do treści art. 353¹ k.p.c. mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Wedle woli stron umowa zlecenia może dotyczyć tak pojedynczego wykonania konkretnej czynności, jak i wykonywania czynności wielokrotnego, powtarzalnego, rozciągniętego w czasie. Odpowiedzialność osoby przyjmującej zlecenie jest rozpatrywana w zakresie jej starannego działania przy wykonywaniu przedmiotu zlecenia, co oznacza, że czynnikiem decydującym przy ocenie pracy tej osoby jest kryterium wykonywania przez nią czynności na określonym, ustalonym przez strony stosunku prawnego, poziomie.

Oświadczenia woli, zgodnie z treścią art. 65 § 1 k.c. tłumaczyć tak, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których zostały złożone, zasady współzycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. W przypadku umów, w tym umów zlecenia, należy jednak raczej badać jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu (art. 65 § 2 k.c.).

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c., na który powołał się organ rentowy, nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność umowy wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym

zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Nieważność spowodowaną pozornością czynności prawnej należy odróżnić od nieważności czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy czy sprzecznej z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 1 i 2 k.c.), o której organ rentowy również wspomina w swojej argumentacji. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z formalnego punktu widzenia nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez ustawę zakazane.

Pojęcia obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Ustalenie, czy umowa zmierza do obejścia prawa, czy jest pozorna wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1995r., I PZP 7/95, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., I PKN 276/97). Czynność prawna może być również sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, przez które rozumie się na ogół obowiązujące w stosunkach między ludźmi reguły postępowania, które za podstawę mają uzasadnienie ocenne, a nie prawne. Odwołują się one do powszechnie uznawanych w całym społeczeństwie lub w danej grupie społecznej wartości i ocen właściwego, przyzwoitego, rzetelnego, lojalnego czy uczciwego zachowania. Zasady te obejmują nie tylko reguły moralne, lecz także obyczajowe (por. np. Z. Radwański (w:) System prawa prywatnego, t. 2, 2002, s. 240 i n.; M. Safjan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2008, s. 327).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że przy ocenie istnienia tytułu do ubezpieczenia społecznego nacisk kładzie się na ustalenie faktycznego wykonywania umowy czy działalności (zob. wyr. Sądu Najwyższego z 26 lutego 2013r., I UK 472/12, z 24 sierpnia 2010r. I UK 74/10, z 13 listopada 2008r. II UK 94/08, post. Sądu Najwyższego z 18 października 2011r. III UK 43/11). Nie wystarczy zatem zawarcie samej umowy, lecz konieczne jest rozpoczęcie jej wykonywania. Umowa taka powinna mieć, przynajmniej w zamiarze, realne znaczenie gospodarcze, w innym bowiem przypadku można by mówić jedynie o relacji grzecznościowej, a nie stosunku prawnym. Sąd podziela stanowisko Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 kwietnia 2015r. wskazał: „jakkolwiek orzecznictwo Sądu Najwyższego z reguły dotyczy umowy o pracę lub działalności gospodarczej, to powyższe stwierdzenie ma walor ogólniejszy, gdyż obowiązek ubezpieczenia jest co do zasady powiązany z działalnością zapewniającą środki utrzymania. Celem ubezpieczenia jest ochrona przed skutkami zdarzeń losowych powodujących z reguły niezdolność do pracy, czyli ochrona dochodu uzyskiwanego z danego rodzaju działalności” (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 30 kwietnia 2014r. III AUa 1630/14). Powyższy pogląd w ocenie Sądu nabiera szczególnego znaczenia mając na uwadze fakt, że przedmiotem zawartej między A. Ś. i A. K. (1) umowy zlecenia z dnia 10 czerwca 2015r. oraz treściowo tożsamej z nią umowy zlecenia z dnia 1 lipca 2015r. było wykonywanie przez odwołującą prac biurowych za wynagrodzeniem. Dodając do tego jeszcze fakt, że stosunek prawny wynikający z umowy zlecenia stanowi zobowiązanie starannego działania, zdaniem Sądu do oceny umowy zlecenia łączącej strony w kontekście jej potencjalnej pozorności możliwe jest zastosowanie kryteriów zbliżonych do kryteriów stosowanych przy ocenie ewentualnej pozorności umowy o pracę.

W związku z powyższym przedmiotem rozważań Sądu w niniejszej sprawie było ustalenie czy w związku z zawarciem umowy zlecenia z A. K. (1) odwołująca faktycznie wykonywała czynności odpłatne na jego rzecz, jak również, jaki był realny

cel przyświecający stronom odwołującym przy nawiązywaniu tego stosunku cywilnoprawnego. Postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie skutkowało stwierdzeniem przez Sąd, że pozorność stosunku prawnego łączącego A. Ś. i A. K. (1), na którą organ rentowy powoływał się w treści uzasadnienia skarżonej decyzji i w odpowiedzi na odwołanie, nie została dowiedziona. Zdaniem Sądu materiał dowodowy zgromadzony przez organ rentowy w toku postępowania wyjaśniającego, uzupełniony o dowody przeprowadzone przez Sąd, nie był wystarczający do tego, aby postawić tezę, zgodnie z którą strony nie realizowały umowy i zawarły ją jedynie dla pozoru.

Z okoliczności faktycznych ustalonych w rozpatrywanej sprawie wynika,

że A. Ś. i A. K. (1) posiadali rzeczywiste motywy do zawarcia umowy zlecenia. Odwołująca od początku 2015 roku pozostawała bez pracy, gdyż została zwolniona przez poprzedniego pracodawcę. W tej sytuacji nie może dziwić, że po okresie niezdolności do pracy spowodowanej stresem, chciała podjąć zatrudnienie, aby uzyskać środki utrzymania i ochronę ubezpieczeniową. Ponadto, wskazywana okoliczność dowodzi również i tego, że A. Ś. nie była osobą, która przez długi okres czasu przed zawarciem umowy zlecenia pozostawała bez tytułu ubezpieczenia i potrzebowała taki tytuł uzyskać. Odwołująca, jak ustalił Sąd, była osobą czynną zawodowo, a po rozwiązaniu z nią umowy o pracę, poszukującą pracy w celu zarobkowym. Przy sprzyjającym stanie zdrowia miała prawo i możliwość prowadzić takie poszukiwania i podjąć zatrudnienie, ponieważ ciąża, nawet zaawansowana, nie stanowi dla kobiety w takim stanie podstawy do wykluczenia z rynku pracy. Wręcz przeciwnie, wydaje się, iż z uwagi na zwiększone potrzeby w czasie ciąży i w przyszłości, osoba w tym stanie powinna mieć możliwość pozyskiwania środków utrzymania, czy to ze stosunku pracy, czy z innych form działalności zarobkowej. Przeciwnie stanowisko stanowiłoby nieuprawnione, niezgodne z przepisami wykluczenie kobiet w ciąży, także zaawansowanej, z rynku pracy, do którego każdy powinien mieć swobodny dostęp.

Analizując z kolei potrzebę A. K. (1) zatrudnienia A. Ś., Sąd ustalił, że odwołujący w okresie powierzenia wykonywania prac biurowych

sam był niezdolny do pracy, co potwierdza złożone do akt sprawy potwierdzenie wypłaty zasiłku chorobowego. W takiej sytuacji, mając na względzie, że czynności związane z prowadzeniem biura zawsze wykonywał osobiście, Sąd uznał, że mógł faktycznie, wówczas, gdy chorował, mieć realną potrzebę zatrudnienia osoby, która będzie wsparciem w realizacji wspomnianych obowiązków. Przy tym nie może być zaskoczeniem, że wybrał A. Ś., a wynika to z tego, że znał ją i cieszyła się jego zaufaniem, co mając na uwadze charakter powierzonych jej prac, było szczególnie istotne. Ponadto, A. Ś. posiadała kwalifikacje i doświadczenie do wykonywania prac biurowych, gdyż przed zawarciem umowy zlecenia zajmowała stanowisko kierownika sklepu, a zatem i zarządzanie personelem i czynności biurowe, jak i kontakty z kontrahentami, nie były jej obce.

Mając na względzie powołane okoliczności Sąd uwzględnił stanowisko stron, zgodnie z którym umowa zlecenia nie została zawarta wyłącznie w celu uzyskania świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lecz przede wszystkim w celu wsparcia

w pracy A. K. (1) oraz uzyskania wynagrodzenia przez A. Ś..

W ocenie Sądu zeznania odwołujących oraz świadka E. O.,

jak również złożone w toku postępowania dokumenty dają dostateczne podstawy do stwierdzenia, że A. Ś. realizowała umowę zlecenia z dnia 10 czerwca

2015r. oraz z dnia 1 lipca 2015r. w takim zakresie, w jakim zobowiązała się w treści tych umów, jak również w zakresie wynikającym z zamiaru stron. Mimo, iż pomiędzy E. O. a odwołującą nie istniał żaden rodzaj zależności pracowniczej, świadek potwierdził, że w spornym okresie widywał A. Ś. w siedzibie firmy, wielokrotnie widział samochód odwołującej zaparkowany na posesji, a ponadto słyszał

od pracodawcy, że odwołująca zajmuje się sprawami biurowymi. Faktyczne wykonywanie czynności wynika również z przedłożonych przez odwołujących dokumentów w postaci pojedynczych faktur oraz ich zestawienia, do których wystawiania odwołująca została przez A. K. (1) pisemnie upoważniona, i które były przez nią sporządzane i podpisywane. Co prawda większość z przedłożonych faktur zawiera podpis A. K. (1), jednakże jak wynika z zeznań odwołujących, sama czynność sporządzania faktury była wykonywana przez odwołującą.

Odnosząc się do zarzutu organu rentowego odnośnie braku dowodów potwierdzających pracę odwołującej, należy wskazać, że takie zostały przez Sąd zgromadzone, o czym była mowa. Ponadto, Sąd zwrócił również uwagę, że praca na stanowisku pracownika biurowego ze względu na swój charakter nie zawsze wiąże się z powstaniem materialnych wytworów pracy. Do tego rodzaju obowiązków odwołującej należało między innymi odbywanie wizyt na poczcie w celu odbioru lub wysyłki korespondencji czy też prowadzenie rozmów telefonicznych z (potencjalnymi) kontrahentami firmy odwołującego oraz zdawanie relacji z tych rozmów. Oprócz zeznań i oświadczeń odwołujących odnośnie wykonywania w/w czynności, rzeczywiście brak jest innych dowodów na potwierdzenie faktycznego wykonywania powyższych czynności, ale wynika to z tego, iż wobec ich specyfiki trudno o takie dowody. Sąd ocenił zatem, że zeznania

odwołujących w tym zakresie były dowodem wystarczającym, jako że zostały uznane za wiarygodne. Organ rentowy ich nie kwestionował, ograniczając argumentację odnośnie niewykonywania czynności przez odwołującą w istocie do ogólnego stwierdzenia w treści uzasadnienia skarżonej decyzji, że „nie uzyskano żadnych dowodów na faktyczne świadczenie pracy przez ubezpieczoną” (strona 5 skarżonej decyzji).

Wydając skarżoną decyzję Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął, że okoliczność zaawansowanej ciąży A. Ś., jak również fakt, że A. K. (1) jest ojcem dziecka odwołującej, stanowiły istotne argumenty świadczące o pozorności stosunku cywilnoprawnego zawartego między stronami. Zdaniem Sądu okoliczność ta nie miała jednak najistotniejszego znaczenia, gdyż – jak było wskazywane – w systemie prawa polskiego brak jakichkolwiek ograniczeń w zakresie podejmowania zatrudnienia przez kobiety w ciąży. Strony zawierające umowę zlecenie kierują się różnymi motywami indywidualnymi, które należy odróżnić od typowego celu tej czynności prawnej. Trudno uznać, że dążenie kobiety w ciąży do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego jest sprzeczne z prawem czy też z zasadami współżycia społecznego. Samo podjęcie zatrudnienia lub innej działalności zarobkowej w okresie ciąży, nawet zaawansowanej, nie świadczy zatem jednoznacznie o jej pozorności. Ponadto, nie można w ocenie Sądu zakładać, że każda kobieta w ciąży poszukując zatrudnienia, czy to w formie stosunku pracy czy też umowy zlecenia, działa w zamiarze obejścia prawa i w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Takie ogólne założenie nie uwzględniające okoliczności danego przypadku skutkowałoby niedopuszczalną dyskryminacją kobiety w ciąży. W każdym przypadku należy ocenić realne możliwości kobiety ciężarnej do wykonywania pracy określonego rodzaju oraz potrzebę podjęcia przez nią zatrudnienia.

Kierując się powyższym, na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie Sąd uznał, iż w przypadku A. Ś. nie istniały żadne przeciwskazania do podjęcia działalności zarobkowej w formie umowy zlecenia. Z doświadczenia życiowego wynika, że sytuacje, w których pracownica wykonuje pracę aż do końca okresu ciąży zdarzają się, a każdorazowo zależy to jedynie od stanu zdrowia i przebiegu ciąży. Stan zdrowia odwołującej pozwalał jej na wykonywanie pracy, co wynika choćby z faktu, iż lekarz ginekolog prowadzący ciążę odwołującej zezwolił na wykonywanie pracy w charakterze pracownika biurowego. W dokumentacji przebiegu ciąży (k. 77 a.s.) nie zostały odnotowane żadne informacje, które by temu przeczyły. Ponadto, należy zwrócić uwagę, że prace wykonywane przez A. Ś. nie były pracami ciężkimi czy też wymagającymi wzmoczonego wysiłku. Sąd miał również na uwadze fakt, że umowa zlecenia była dla A. Ś. mniej obciążająca niż umowa o pracę, co wynikało z ustalenia czasu pracy zależnego od potrzeb firmy odwołującego. W praktyce oznaczało to, że praca była realizowana w wymiarze do 6 godzin, a sporadycznie zachodził brak konieczności przyścia do pracy. Wszystko to prowadzi do wniosku, że praca odwołującej u A. K. (1) w wymiarze czasowym mniejszym niż na pełen etat, była dla kobiety ciężarnej mniej obciążająca i nie można kwestionować, że była realizowana pomimo zaawansowanego stanu ciąży.

Wobec powyższych okoliczności Sąd uznał, że A. Ś. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek A. K. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 10 czerwca 2015r. oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 10 czerwca 2015r., co skutkowało zmianą skarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

(...) Oddział w W. 21 października 2015r. na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c.,
o czym Sąd orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku.

Sąd na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013r., poz. 4461 – tekst jedn.) zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz A. Ś. i A. K. (1) kwoty po 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość wskazanej kwoty wynika z brzmienia w/w rozporządzenia obowiązującego od daty 1 sierpnia 2015r., odwołanie wpłynęło bowiem po tej dacie. W związku z tym zastosowanie znajduje wskazany § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r., zmieniony przez rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z

urzędu (Dz. U. 2015r., poz. 1079), które w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego wprowadziło stawkę minimalną wynoszącą 180 zł.

ZARZĄDZENIE

(...)